

Inhoud

Voorwoord	17
Inleiding	21
Deel I Visie op geld en schulden	25
Inleiding	27
1 Geld	31
1.1 Inleiding	31
1.2 Geld als sociaal verschijnsel	31
1.3 Geld als economisch verschijnsel	33
1.4 De geschiedenis van het geld in Europa	34
1.5 Steenrijk	37
2 Jouw eigen financiën	41
2.1 Inleiding	41
2.2 Voeren van een financiële huishouding	41
2.3 Het kasboek, de uitgangspunten	42
2.4 Leren begroten	47
2.5 Geld lenen	50
2.6 Te weinig inkomen of niet kunnen omgaan met geld?	50
2.7 De cultuur van het kapitaal	51
2.8 Sparen en lenen: enkele feiten	59
3 De cultuur van de armoede	65
3.1 Inleiding	65
3.2 Definitie van armoede	65
3.3 Nieuwe armen	66
3.4 Diffuse samenleving	69

3.5	Armoede en financiële problemen	70
3.6	Gedrags- en cultuurverklaringen	70
3.7	Modellen van sociale stratificatie	71
3.8	De onrendabele	74
3.9	Het Muskensbrood	75
3.10	Toen God uit Jorwerd verdween	75
3.11	Armoedebenadering	77
3.12	Kaders van kritische reflectie	78
3.13	Zelfsturend Nederland	81

Deel II Schulden, schuldenaren, schuldeisers en schuldhulpverleners: wie, waar en hoe **83**

Inleiding **85**

4	Oriëntatie op het werkveld	87
4.1	Inleiding	87
4.2	Het beleid van de organisatie: visie en missie	87
4.3	Beleidsplannen	88
4.4	Het werkgebied	90
4.5	Netwerk	90
5	De hulpvrager	93
5.1	Inleiding	93
5.2	Drie casussen	93
5.3	Het continuüm van keuzes	97
5.4	Relationele en publieke normen en waarden	100
5.5	Socialisatie	102
5.6	Motivatie als voorwaarde of als werkdoel?	103
5.7	Oorzaak en gevolg bij schulden	107
5.8	Causaal verband schulden en psychosociale problematiek	109
5.9	Consumentisme en kredietsamenleving	112
5.10	Risicofactoren en kwetsbare groepen	114
5.11	Definities van financiële problematiek	124
5.12	Categorisering van schulden	125
5.13	Coping	129

6	De schuldeisers	133
6.1	Inleiding	133
6.2	Schuldeisers	133
6.3	Wanneer is er sprake van een schuld?	139
6.4	Het niet betalen van rekeningen	139
6.5	Het ontstaan van betalingsachterstanden	140
6.6	Het incassobureau en de (gerechts)deurwaarder	141
6.7	Beslaglegging	147
6.8	Huisuitzetting	148
6.9	Banken en lenen	151
6.10	Het Dirk Scheringa-imperium	156
6.11	Uitgestelde betalingen en postorderbedrijven	159
7	De schuldhulpverlener en samenwerkingspartners	161
7.1	Inleiding	161
7.2	De rol van de gemeente	161
7.3	De schuldhulpverlener	162
7.4	Samenwerkingspartners	164
7.5	Integrale schuldhulpverlening	170
7.6	Handreiking Integrale Schuldhulpverlening: kern- en ketenpartner	171
Deel III	Landelijke beleidskaders en inkomensondersteunende voorzieningen	177
	Inleiding	179
8	Raamwerk van het socialezekerheidsstelsel	181
8.1	Inleiding	181
8.2	De geschiedenis van ons socialezekerheidsstelsel	181
8.3	Het socialezekerheidsstelsel	184
8.4	Methodische aanpak van de casus	190
8.5	Loon uit arbeid	192
8.6	Inkomen vanuit een uitkering	195
8.7	Overige inkomstenbronnen	201
9	Landelijke beleidskaders	205
9.1	Inleiding	205
9.2	Gemeentelijke regierol	205
9.3	Bureau Krediet Registratie	212

9.4	Wet op het financieel toezicht (Wft) en Autoriteit Financiële Markten	212
9.5	Wettelijke regelingen	214
9.6	Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet en sociaal bankieren (NVVK) en Landelijk Platform Integrale Schuldhulpverlening (LPISHV)	216
9.7	Fondsen	217
9.8	Asielzoekers, vluchtelingen en mensen met een tijdelijke verblijfsstatus	218

Deel IV Een visie van schuldhulp verlenen op de professie van het social work 221

Inleiding 223

10	Ontwikkeling van schuldhulpverlening: van taak naar methodiek	225
10.1	Inleiding	225
10.2	Visies van schuldhulpverleningsorganisaties	225
10.3	Ontwikkelingen in de schuldhulpverlening	226
10.4	Visie op schuldhulpverlening	229
10.5	De functie van de schuldhulpverlener	234
10.6	Schuldhulpverlening als integrale interventie	235
10.7	Participatie	237

Deel V De methodiek integrale schuldhulpverlening 239

Inleiding 241

11	Opbouw van de methodiek integrale schuldhulpverlening	243
11.1	Inleiding	243
11.2	Vaststaande methodiek of methode	243
11.3	De plaats van psychosociale hulpverlening	246
11.4	Overige kerntaken en methodieken	248
11.5	Preventieve activiteiten	259
11.6	Huisbezoek	261
11.7	Het voortraject	261
11.8	Problematische en niet-problematische schulden	263

11.9	Het minnelijk en wettelijk traject	267
11.10	Kredietbanken en andere schuldsaneerders	269
11.11	Schuldhelpverlening en zelfstandigen	277
11.12	Vertrouwen en relatieopbouw	279
11.13	Attitude en bejegening	280
11.14	Motivatie en activeren	281
11.15	Hulpverleningsruimte	287
11.16	Nogmaals op een rij	288

Deel VI Het werkmodel integrale schuldhelpverlening social work 291

Inleiding 293

12 De opbouw van het werkmodel 295

12.1	Methodisch werken	295
12.2	Twee hoofdmodellen van een werkmodel schuldhelpverlening	297
12.3	Stap 1: de aanmelding	302
12.4	Stap 2: het aanmeldgesprek	304
12.5	Stap 3: het intakegesprek	310
12.6	Stap 4: de intakebespreking	318
12.7	Stap 5: het adviesgesprek	318
12.8	Stap 6: het hulp- of bemiddelingsplan	323
12.9	Stap 7: uitvoering en bewaken	331
12.10	Stap 8: evaluatie	352
12.11	Casus	354
12.12	Het intakegesprek is niet statisch	355
12.13	Niet iedereen is te helpen	355

Bijlagen 359

Bijlagen 1A tot en met 1D: voorbeeldbrieven	359
Bijlage 2: Fictief voorbeeld van een standaard schuldhelp-verleningscontract	363

Internetsites 365

Literatuur 367

Register 371

Over de auteur 375